

Oversete NATURVÆRDIER i sommerhusområderne

Med hjælp fra en helt ny opslagsbog kan sommerhusfolket få mere natur på både den enkelte grund og i et helt område - og gerne med afsæt i det lokale potentiale. På den måde kan naturpleje og fritidsliv trives side om side

Knoldet mjøduurt, dunet vejbred, bredbladet timian og nikkende kobjælde kan sammen med tjørn og hunderose tyde på, at vi befinder os på et sted, hvor der tidligere har været overdrev. Men uden den rette pasning og pleje gror overdrevet til med andre arter, bevoksningerne lukker efterhånden lyset ude, og overdrevets karakteristika forsvinder.

Nu er det naturligvis ikke enhver nybagt sommerhusejer, der umiddelbart er i besiddelse af en sådan kulturhistorisk og biologisk viden - og såmænd heller ikke altid den rutinerede landligger - men dét er der råd for.

Lige inden påske udgav Grundejerforeningen for Kårup Skov og Ordrup Næs bogen »Naturen i sommerhusområder«, der giver råd og vejledning i, hvordan man kan øge naturindholdet på sin sommerhusgrund med respekt for det oprindelige

landskab, og hvordan det er muligt at pleje eller genskabe eksempelvis et overdrev.

- Det særlige ved den metode, vi beskriver i bogen, er, at der ikke tænkes i grunde, men i landskaber på tværs af skel. I et hvilket som helst område vil der altid være tre parter: Grundejeren, naboerne og dem, der går tur ude på vejen. Det betyder selvfølgelig ikke, at man ikke også kan have sine egne private kroge på grunden. Hele hemmeligheden ligger nemlig i det nære private areal omkring huset kombineret med en åbning, der giver udsigt til landskabet uden for skellet, forklarer en af forfatterne, skov- og landskabsingeniør *Jørgen Stoltz*.

- Denne tankegang er naturligvis betinget af naturgrunde med store arealer, som det netop er tilfældet i Kårup Skov og på Ordrup Næs, hvor de fleste grunde er på mindst en halv tønde land - med de første og største udstykninger fra 1930erne som

udgangspunkt. Men som årene er gået, er der givet køb på de værdier, der hidtil har kendetegnet området, og det er hovedårsagen til, at vi har skrevet bogen, påpeger landskabsarkitekt MAA *Charlotte Helsted*, der selv er grundejer - og i denne sammenhæng både projektleder og medforfatter.

- »Naturen i sommerhusområder« skulle gerne inspirere både områdets beboere og andre grundejerforeninger, grønne organisationer og sommerhuskommunerne til at gøre en indsats for både natur og landskab. Under de rette forhold kan man som grundejer blive naturplejer og skabe sit eget lille »naturreservat«. Vi har udviklet metoden for Kårup Skov og Ordrup Næs i Vestsjælland, men vejledningen kan bruges i de fleste danske sommerhusområder, fortæller *Berit Jakobsen*, som er jordbrugsakademiker, grafiker og bogens tredje forfatter.

Hvordan gør man?

- Vi har søgt at gøre bogen til både et opslagsværk og en bog, der kan læses kronologisk. Kort sagt har vi ønsket at give læseren flere indgange og et udbytte, uanset hvor i Danmark man bor. Vi giver så at sige opskriften på, hvordan man selv kan værne

om de værdier, der findes på grunden, fortsætter hun og uddyber:

- »Naturen i sommerhusområder« er disponeret sådan, at første del fortæller om selve grundlaget for mere natur i området Kårup Skov og Ordrup Næs, dvs. kulturlandskabets geologi, fortidsspor, flora og fauna, bosætningen, adgangsveje og dets fredninger, servitutter og lokalplaner. Desuden beskriver og vurderer vi de forskellige naturtyper i området, deres værdier og problemer samt løsningsmulighederne.

- Anden del er en guide eller en vejledning i at skabe øget naturindhold på grunden, men også gerne i samarbejde med naboerne og på fællesarealerne. Vi har lagt vægt på ønsket om at fremme den oprindelige natur og dens levesteder for vilde dyr og planter, såvel i fokusområdet som generelt.

Det betyder, at vi giver råd om indretningen af naturgrunden og dens muligheder for læ og udsigter, men også kig udefra og ind. Vi fortæller om pleje eller reetablering af overdrev, lynghede og vådområder og giver anvisninger på beskæring, fældning eller nyplantning af buske og træer. Der er med andre ord fokus på strukturen og den langsigtede pleje. ▶

► Naturpleje med forhindringer

Hele projektet, der førte til bogen, begyndte imidlertid med en bekymring, og det er allerede tre år siden. Charlotte Helsted var dengang formand for grundejerforeningen på godt 400 medlemmer, og bestyrelsen havde i længere tid drøftet sommerhusområdets fremtid: Tilgroning af de tidligere lysåbne arealer var én ting, en anden var opførelsen af nye store sommerhuse på 200-250 m², og endelig var de oprindelige naturgrunde flere steder ved at udvikle sig til haver. Samtidig er Kårup Skov og Ordrup Næs, der er en kyststrækning på blot fire kilometers længde og en halv til en kilometers bredde, omfattet af mange forskellige fredninger og servitutter.

Forud for foreningens generalforsamling i 2003 havde bestyrelsen redegjort for sin opfattelse af situationen i medlemsbladet, og man stillede derfor forslag om, at der skulle udarbejdes en helhedsplan for området. Der var opbakning til at gå videre med sagen.

Charlotte Helsted kontakter KVL med forslaget, der bliver anerkendt som pro-

jekt og lagt ud på KVLs praktik- og projektsite. Stud.hort.arc. Berit Jakobsen er interesseret i et specialeprojekt, og hun bliver tilknyttet den netop oprettede projektgruppe på i alt 12 personer. Hurtigt kommer arbejdet dog til at foregå sideløbende med forslag til dels en landskabsplan, dels en ny lokalplan - men sådan at landskabsplanen danner grundlaget for lokalplanen, der skal være en udmøntning i egentlige bestemmelser og vejledninger. Jørgen Stoltz kommer med i projektet i 2004.

Bestyrelsen fremlægger skitse til lokalplan inklusive landskabsplan på generalforsamlingen i 2004, og der er - om end med visse protester - opbakning til at udvikle planerne. Senere arrangeres der med fire måneders mellemrum to borgermøder om begge planforslag, flere hundrede grundejere dukker op, og mange er mere interesserede i lokalplanens forbehold over for bebyggelsen i området end i naturpleje. Kommunen havde tilkendegivet sin interesse for lokalplanen, og den sendes i maj 2005 til urafstemning i grundejerforeningen.

Foto: Berit Jakobsen

Foto: Berit Jakobsen

Sådan kan en randbeplantning også fremtræde: Som indramning af indgangspartiet, frem for massiv og tillukket

Skønt der var støtte til lokalplanforslaget ved urafstemningen, er der voldsom modstand på sommerens generalforsamling mod videre initiativer, der kan resultere i begrænsninger af den enkelte grundejers gøren og laden. Bestyrelsen går af, men alle er trods alt enige om, at både det værdifulde arbejde med landskabsplanen og de tilkendte midler fra Leader+ og Friluftsrådet skal udmøntes i en vejledning om naturpleje.

En kreativ proces

- Det har været en lang og til tider vanskelig proces, men det er i hvert fald lykkedes for os at rejse en debat om sommerhusområderne som oversete levesteder for vilde dyr og planter - og der er også sket en holdningsændring i relation til landskabet hen over årene. Det er gået op for mange, at de er i besiddelse af noget, som de skal passe på. Der er kommet et ganske anderledes indblik i historien og en bevidsthed om området som sådan. Og det er også meningen med bogen, understreger Charlotte Helsted.

De tre forfattere peger på, at »Naturen i sommerhusområder« er en videnbog om pleje, drift og vedligeholdelse, som giver grundejeren mulighed for at turde blive naturforvalter. Samtidig er de enige om, at resultatet har krævet diskussioner og valg i massevis - og at det har været en udviklingsproces for dem selv - af den kreative slags.

- Vi har tænkt meget forskelligt i udgangspunktet, og undervejs er der faktisk blevet vendt op og ned på tingene. Men vi har til fulde kunnet supplere hinanden, og det har været en rigtig god oplevelse, som godt kan føre videre til andre projekter, konkluderer Jørgen Stoltz.

Grundejerforeningens budget holder, hvis der sælges mindst 500 stk. af publikationen, og projektgruppen har planer om, at et eventuelt overskud reserveres til pleje af fællesarealer og til guidede »værdi-vandringer« i området.

Bogen koster 150 kr. ekskl. porto, og bestilling kan ske på www.kaarupskovogordrupnaes.dk ●